

Сергієнко Л. В. Формування мовної особистості студента педагогічного коледжу / Л. В. Сергієнко // Мовна палітра Луганщини : зб. матеріалів Всеукр. наук.-практ. конф. (27 квітня 2012 р., М. Лисичанськ) / за заг. ред. О. М. Горошкіної. – Луганськ : вид-во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2012. – С. 173 –176.

У тезах окреслено роль і значення дидактичної гри як педагогічного засобу активізації процесу навчання у педагогічному виші шляхом цілеспрямованої організації навчально-ігрових взаємодій студентів у процесі моделювання ними професійно орієнтованих комунікативних ситуацій під час навчальних занять з предметів філологічного циклу.

Ключові слова: дидактична гра, мовна особистість, словесна творчість, навчально-ігрові взаємодії.

ФОРМУВАННЯ МОВНОЇ ОСОБИСТОСТІ СТУДЕНТА ПЕДАГОГІЧНОГО КОЛЕДЖУ

Л. Сергієнко

(Лисичанський педагогічний коледж)

Сьогодні освіту потрібно розглядати як цілісну систему, побудовану на принципі діалогічності, а підхід до процесу навчання через дію буде забезпечувати атмосферу довіри й сприймання кожної особистості такою, якою вона є, буде створювати свободу для розвитку творчих здібностей (Державна національна програма "Освіта" (Україна ХХІ століття). – К.: Райдуга, 1994. – С. 2).

Сучасна вища педагогічна школа України акцентує увагу на проблемі оволодіння знаннями, на збільшенні їх обсягу, а не на формуванні творчої особистості майбутнього вчителя, важливою складовою професійної підготовки якого є комунікативні уміння. Тому настав період активних:

пошуків дидактичних засобів, які могли б надати гарантоване досягнення цілей навчання.

Серед педагогічних засобів активізації процесу навчання у вищому навчальному закладі особливе місце належить навчальній дидактичній грі як цілеспрямованій організації навчально-ігрових взаємодій студентів, у процесі моделювання ними професійно орієнтованих комунікативних ситуацій, адже гра впливає на формування й розвиток потреби в самовираженні й самореалізації. Завдання удосконалення й модернізації навчання з метою розвитку особистості неможливо реалізувати без учителя, який має достатню психолого-педагогічну, міжкультурну й мовленнєву підготовки. У випускників педагогічного коледжу комунікативна компетентність має бути сформована на якісному рівні забезпечення подальшої педагогічної професійної діяльності.

Процес формування свідомої мовної особистості нерозривно пов'язаний із збагаченням словникового запасу студентів, тобто з кількісним збільшенням слів української мови в їхньому мовленні та комунікативно доречному їх уживанні. Кожна мовна одиниця має свої можливості в плані мовленнєвого розвитку студентів. Знати їх і максимально використовувати стилістичний потенціал – основне завдання словесника.

Дидактична гра – ефективний засіб управління професійно орієнтованою комунікативною діяльністю, що набуває сьогодні особливого значення в комунікативно орієнтованому навчанні, бо дозволяє забезпечити високу вмотивованість мовленнєвих професійних дій (Крюкова Л. И. Активные методы обучения или деловые игры: Обзор / Л. И. Крюкова // Вестник высшей школы. – 1988. – № 1. – С. 71–76).

У процесі узагальнення й систематизації знань, умінь з тем "Роль фразеологізмів у мовленні. Стилiстичні засоби лексикології та фразеології", "Система частин мови, спільне й відмінне в них. Стилiстичні засоби морфології" дидактична гра "Аукціон" уможливорює роботу з розширення й збагачення словникового запасу студентів, що є однією з умов успішного

формування комунікативної компетентності засобами дидактичної гри. Завдання до гри такі:

1. Хто більше пригадає фразеологізмів, до складу яких увійшли іменники – власні назви. *Наприклад: язик до Києва доведе; на городі бузина, а в Києві дядько ...*

2. Доберіть якомога більше фразеологізмів, до складу яких входять числівники. *Наприклад: зрати першу скрипку, сім п'ятниць на тиждень.*

До того ж у ході дидактичної гри студенти мали змогу прокоментувати зміст фразеологізмів, до яких (як домашнє завдання) підготували мультимедійний презентаційний супровід.

Робота над текстом на заняттях з української мови давала можливість запропонувати студентам твір "Лисиче над Дінцем ..." через дидактичну гру, що відбувалася у формі заочної екскурсії "Мій рідний край". При підготовці до гри й у процесі мультимедійних презентацій своїх наробок студенти використовують навчальні електронні програми "Я сагу пою о родимом Донбасе", "Лисичанськ: витоки Донбасу" розроблені викладачами Лисичанського педагогічного коледжу. Такий вид роботи спонукав їх до пошуку, розвивав уміння використовувати мовні одиниці в мовленні.

Включившись у словесну творчість, студенти не тільки глибше дослідили, осмислили, пізнали красу мови, її значення в житті кожної людини й народу в цілому, але й збагатилися відчуттям краси природи, праці, людських взаємин, набули умінь виявити себе в слові. Гра "Поетична синонімія" збагачувала словниковий запас, привчала користуватися словами-синонімами, шукати й використовувати для висловлювання якнайточніші відповідники, розуміти роль слова в процесі мовлення, важливість уживання слова правильно, відповідно до значення, а також призвичаювала сприймати поетичне мовлення, розуміти його образність, відмінність від мовлення звичайного. Студенти отримали поетичні фрагменти, у яких на місці вжитих авторами слів у дужках подано кілька синонімів, що з цими словами

перебувають в одному синонімічному ряду. Завдання гри – правильно встановити вжиті авторами слова:

*Край вікна любисток пророста весною,
(поривається, пророста, лине) до сонця (блакитне, голубе, ясно-синє)
стебло.*

*Зароста (доріжка, стежина, шлях) ранньою травною,
де моє (кохання, любов, залюбленість) вперше розцвіло.*

Відповідь: *Край вікна любисток пророста весною,
Тягнеться до сонця голубе стебло.*

*Зароста стежина ранньою травною,
Де моє кохання вперше розцвіло (Д. Луценко).*

Упровадження у навчальний процес дидактичних ігор переконало, що словесна творчість – джерело натхнення при оволодінні мовою, мовною культурою, засіб самовираження, самоствердження особистості (Сухомлинський В. О. Слово про слово / Сухомлинський В. О. // Вибр. твори. – К.: Рад. шк., 1976. – Т. 5. – С.34–37).